

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

Aleja Piłsudskiego 8
90-051 Łódź, P - 73
Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12
E-mail: lodz@uokik.gov.pl

Łódź, dnia 20 grudnia 2004 r.

RŁO 61-93/04/RA

DECYZJA RŁO Nr 23/2004

Na podstawie art. 23e ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tj.: Dz. U. z 2003 r., Nr 86, poz. 804, z późn. zm. – dalej ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 18 poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Muszyński Tadeusz Jerzy, zam. Osiedle Okrzei 2 m. 364, 97 – 400 Bełchatów, prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Usług Elektronicznych z siedzibą w Bełchatowie, Osiedle Okrzei 2 m. 364, 97 – 400 Bełchatów,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów wskazane w art. 23a ww. ustawy bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji w związku z wydzierżawieniem systemu sieci telewizji kablowej przedsiębiorcy Vectra Technologie S.A. z siedzibą w Elblągu, ul. Browarna 36 i przekazaniu abonentom w zawiadomieniu z dnia 26 stycznia 2004 r. nieprawdziwych i wprowadzających w błąd informacji o „konieczności przepisania umów abonenckich na nowego operatora”,

i stwierdza zaniechanie jej stosowania.

Uzasadnienie

W dniu 11 października 2004 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Łodzi (zwany dalej Prezesem Urzędu) wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy nie doszło do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Podstawą wszczęcia postępowania była skarga konsumenta, dotychczasowego abonenta przedsiębiorcy Muszyński Tadeusz Jerzy, zam. Osiedle Okrzei 2 m. 364, 97 – 400 Bełchatów, prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Usług Elektronicznych z siedzibą w Bełchatowie, Osiedle Okrzei 2 m. 364, 97 – 400 Bełchatów (dalej Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie), zawierająca m.in. informację o sposobie informowania konsumentów o zasadach wydzierżawienia systemu sieci telewizji kablowej przedsiębiorcy Vectra Technologie S.A. z siedzibą w Elblągu, ul. Browarna 36

(dalej Telewizja Kablowa Vectra). Celem prowadzonego postępowania było ustalenie, czy konsumentom – abonentom Zakładu Usług Elektronicznych w Bełchatowie udzielana była rzetelna, prawdziwa i pełna informacja o zmianie ich sytuacji prawej z związku z wydzierżawieniem systemu telewizji kablowej nowemu operatorowi. W ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego Urząd zebrał odpowiednie informacje i wyjaśnienia od zaskarżonego przedsiębiorcy.

Zebrany w trakcie postępowania wyjaśniającego materiał dowodowy potwierdził, że konsumentom (abonentom) przekazywana była jedynie ogólna informacja o wydzierżawieniu przez Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie sieci telewizji kablowej Telewizji Kablowej Vectra.

Ustalono, że w dniu 20 stycznia 2004 r. dotychczasowy operator telewizji kablowej, tj. Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie, podpisał umowę dzierżawy sieci telewizji kablowej z Telewizją Kablową Vectra. Po zawarciu tej umowy każdy abonent, dla którego Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie świadczył dotychczas usługi telewizji kablowej, został poinformowany o zmianie operatora sieci kablowej. Stosowne pismo przekazano abonentom w dniu 26 stycznia 2004 r. Informacja ta wysłana była listami poleconymi. W piśmie tym Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie informował abonentów o „konieczności przepisania umów abonenckich na nowego operatora”. Brak było natomiast szczegółowych informacji o przysługujących abonentom prawach w związku z przejściem świadczenia usług telewizji kablowej przez nowego operatora. W szczególności informacji o prawie odmowy podpisania umowy z nowym operatorem i rezygnacji ze świadczonych usług, czy też możliwości skorzystania z oferty innego operatora. Tym samym przekazana w ten sposób konsumentom informacja była informacją nieprawdziwą i wprowadzającą w błąd w zakresie w jakim stwarzała u abonentów przeświadczenie o konieczności zmiany operatora i braku innych możliwości w tym względzie.

W związku z powyższym Prezes Urzędu w dniu 25 listopada 2004 r., postanowieniem nr 1, wszczął z urzędu postępowanie w sprawie stosowania przez Muszyński Tadeusz Jerzy, zam. Osiedle Okrzei 2 m. 364, 97 – 400 Bełchatów, prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Usług Elektronicznych z siedzibą w Bełchatowie, Osiedle Okrzei 2 m. 364, 97 – 400 Bełchatów praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej, pełnej informacji w związku z wydzierżawieniem systemu sieci telewizji kablowej przedsiębiorcy Vectra Technologie S.A. z siedzibą w Elblągu, ul. Browarna 36 i przekazaniu abonentom w zawiadomieniu z dnia 26 stycznia 2004 r. nieprawdziwych i wprowadzających w błąd informacji o „konieczności przepisania umów abonenckich na nowego operatora”, czyli o naruszenie art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zawiadamiając o wszczęciu postępowania Prezes Urzędu wezwał Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie do ustosunkowania się do przedstawionego zarzutu.

W odpowiedzi w piśmie z dnia 4 listopada 2004 r. Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie oświadczył, że w jego przekonaniu nie naruszył interesów konsumentów, a wykonywał jedynie warunki zawartej z Telewizją Kablową Vectra umowy dzierżawy. Stwierdził ponadto, że zawarte w piśmie do abonentów informacje o konieczności podpisania umowy z nowym operatorem wynikały jedynie z chęci poinformowania abonentów o tym, że obecnie podpisane przez nich umowy nie będą odzwierciedlać stanu prawnego dotyczącego podmiotu, który pełnić będzie funkcję operatora sieci telewizji kablowej. Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie podniósł także, że wraz z przekazaniem sieci Telewizji

Kablowej Vectra zaprzestał prowadzenia działalności w zakresie świadczenia usług telewizji kablowej.

Prezes UOKiK ustalił co następuje:

Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie był przedsiębiorcą wpisanym do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Bełchatowa pod numerem 2739. Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie świadczył usługi telekomunikacyjne, w tym usługi telewizji kablowej na terenie miasta Bełchatowa. Na dzień przekazania sieci nowemu operatorowi – Telewizji Kablowej Vectra, tj. 20 stycznia 2004 r., Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie miał zawarte umowy z 1301 abonentami.

W zawiadomieniu z dnia 26 stycznia 2004 r. Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie poinformował swoich dotychczasowych abonentów o następujących zmianach w ramach sieci telewizji kablowej:

„W obawie przed skutkami ostatnich zmian prawa, które mogłyby niekorzystnie wpłynąć na stabilność branży telewizji kablowych, Telewizja Kablowa ZUE Bełchatów postanowiła dołączyć do Grupy Vectra. W związku z powyższym zachodzi konieczność przepisania umów abonenckich na nowego operatora, tj. Telewizję Kablową Vectra S.A. z dniem podpisania nowej umowy dotychczasowe zawarte z ZUE tracą swoją ważność”.

Informacja ta dostarczona została abonentom przez Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie listami poleconymi.

Umowa o świadczenie usług telewizji kablowej jest umową wzajemną. Każda ze stron jest jednocześnie dłużnikiem i wierzycielem. Po stronie Operatora długiem jest obowiązek dostarczania sygnału telewizji kablowej Abonentowi, a wierzycielnością prawo domagania się zapłaty abonamentu. W k.c. nie została uregulowana wprost zmiana strony w zobowiązaniu wzajemnym, jednakże nie ma przeszkód, aby do takiej zmiany doprowadzić poprzez przelew wierzycielności i przejęcie długu, przy łącznym spełnieniu przesłanek przewidzianych dla tych czynności prawnych (Jan Mojak w: *Kodeks cywilny. Komentarz.* pod red. Krzysztofa Pietrzykowskiego, Warszawa 2002, tom I, s. 1201 – 1202). Do przeniesienia przez Operatora uprawnień wynikających z umowy abonenckiej, na inny podmiot konieczne jest przeniesienie wierzycielności i przejęcie długu. Wymaga to dokonania dwóch czynności prawnych. Przeniesienie wierzycielności następuje w drodze przelewu wierzycielności. Jest to umowa zawarta między dotychczasowym wierzycielem i osobą trzecią. Zgodnie z treścią art. 509 § 1 k.c. przeniesienie wierzycielności może nastąpić bez zgody dłużnika, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Operator nie musi uzyskiwać zgody Abonenta na przeniesienie wierzycielności. Do przeniesienia obowiązków obciążających Operatora na inny podmiot konieczne jest zawarcie umowy, na mocy której osoba trzecia stanie się dłużnikiem. Umowę taką, zgodnie z treścią art. 519 § 2 pkt 2 k.c., zawrzeć może Operator z osobą trzecią za zgodą wierzyciela (Abonenta).

Zgoda taka powinna być wyrażona przez Abonenta w momencie przejmowania praw i obowiązków przez nowego operatora, bowiem istotne dla niej jest kim jest nowy dłużnik. Abonent ma prawo zapoznać się z warunkami jakie zaoferuje podmiot przejmujący dług, tak aby mógł dokonać racjonalnego wyboru i podjąć świadomą decyzję o wyrażeniu zgody na kontynuowanie umowy z nowym operatorem. Pozbawienie go tego prawa niewątpliwie narusza art. 519 § 2 pkt 2 k.c. Uczciwość obrotu nakazuje w tym przypadku udostępnienie

konsumentom wszystkich informacji, które są niezbędne dla dokonania świadomego wyboru co do związania się określonym kontraktem. Ma to szczególne znaczenie, gdy kontrahentem nie jest profesjonalista, ale przeciętny konsument.

Zwyczaj udzielania szczegółowych informacji w przedmiocie łączących strony stosunków umownych wynika także z ogólnych zasad współżycia społecznego, o których mowa w przepisach art. 354 k.c. Zgodnie z brzmieniem art. 354 § 1 k.c. dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje – także w sposób odpowiadający tym zwyczajom. Zakres zobowiązania profesjonalnych uczestników rynku - przedsiębiorców określa również art. 17 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807), zgodnie z którym przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów. Artykuł ten jest tożsamy z art. 8 obowiązującej przedsiębiorców do dnia 21 sierpnia 2004 r. ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, ze zm.).

Obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej prawdziwej i pełnej informacji podkreślił także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 21 kwietnia 2004 r., sygn. akt K 33/03, w którym stwierdził, że „Udział konsumenta w procesach rynkowych powinien być kształtowany w taki sposób, aby mógł on swobodnie i w zgodzie z własnym interesem - przez konkretne transakcje - zaspokajać swoje uświadomione potrzeby, na podstawie dostarczonej wiedzy i informacji. Z tego powodu strategicznym założeniem nowoczesnej ochrony konsumenta jest zasada przejrzystości, rzeczywistej dostępności, jasnej, pełnej i zrozumiałej informacji handlowej (...)”.

W trakcie postępowania Prezes Urzędu ustalił, że zaskarżony przedsiębiorca zaprzestał prowadzenia działalności w przedmiocie świadczenia usług dostępu do telewizji kablowej. Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie wdzierzawiając swoją dotychczasową sieć telewizji kablowej na terenie miasta Bełchatów, w oparciu o umowę z dnia 20 stycznia 2004 r., nowemu operatorowi, tj. Telewizji Kablowej Vectra zaprzestał jej wykonywania. Przedsiębiorca poinformował także o całkowitym zrzeczeniu się w Urzędzie Regulacji Telekomunikacji i Poczty posiadanego zezwolenia telekomunikacyjnego. Tym samym nie prowadzi on już działalności w tym przedmiocie.

Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Przesłankami zaistnienia zakazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów jest:

- 1) działanie przedsiębiorcy
- 2) naruszające zbiorowy interes konsumentów
- 3) noszące znamiona bezprawności.

Art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera otwarty katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie z tym przepisem za bezprawne działania przedsiębiorcy ustawodawca uznał między innymi naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Jak wskazano na wstępie Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie był przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który działał na rynku usług telewizji kablowej w Bełchatowie. Obecnie przedsiębiorca nie prowadzi już działalności w zakresie świadczenia usług telewizji kablowej. Zgodnie jednak z postanowieniami art. 100g ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów postępowanie w sprawach o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów wszczyna się jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano stosowania praktyki, nie upłynął rok.

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Z całą pewnością uznać należy, że z takim interesem mamy do czynienia, gdy działania przedsiębiorcy dotyczą zbiorowości i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta, czyli mają charakter powszechny. Za taką zbiorowość należy uznać odbiorców usług telewizji kablowej. W styczniu 2004 r. (w momencie wydzierżawiania sieci nowemu podmiotowi) oceniane zachowanie Zakładu Usług Elektronicznych w Bełchatowie dotyczyło 1301 abonentów zamieszkałych w Bełchatowie oraz każdego potencjalnego abonenta - konsumenta, który byłby zainteresowany zawarciem umowy na świadczenie usług telewizji kablowej.

Zgodnie z poczynionymi powyżej ustaleniami dopuszczalność dokonywania zmiany podmiotu świadczącego usługi, zmiana strony umowy może odbyć się jedynie za zgodą wierzyciela (art. 519 § 2 pkt 2 k.c.). Konsument musi mieć zapewnione prawo wypowiedzenia się co do zgody na zmianę podmiotu świadczącego mu usługi i ewentualnej odmowy dalszego występowania w takim stosunku umownym, a tym samym zmiany podmiotu tę usługę mu świadczącego. Prawidłowość wykonania tak sformułowanego zobowiązania zależy również od przestrzegania zasad współżycia społecznego oraz ustalonych zwyczajów. Wszelkie działania (zaniechania) ze strony Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie sprzeczne z interesem konsumenta-abonenta lub utrudniające realizację tych interesów nie mogą być uznane za prawidłowe wykonanie zobowiązania w tym aspekcie.

Informacja Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie z dnia 26 stycznia 2004 r., że zmiana operatora świadczącego usługi telewizji kablowej wiąże się z ostatnimi zmianami prawa, które mogłyby niekorzystnie wpłynąć na stabilność branży telewizji kablowych oraz stwierdzenie, że „w związku z tym zachodzi konieczność przepisania umów abonenckich na nowego operatora ...” wywołała u konsumentów mylne przeświadczenie, że zmiany te są nieuniknione i konsumenci nie mają alternatywy, jak tylko podpisanie nowych umów z Telewizją Kablową Vectra. W ten sposób konsumenci uznali przedmiotową zmianę za zasadną i konieczną, odpowiadającą nowym wymogom przepisów prawa. Działania te nosiły cechy bezprawności, naruszając przede wszystkim normę art. 519 § 2 pkt 2 k.c. W związku z powyższym należy przyjąć, że konsumenci zostali pozbawieni możliwości dokonania świadomej, opartej na prawdziwych informacjach decyzji co dalszemu pozostawianiu w dotychczasowej sieci telewizji kablowej, a w konsekwencji wyboru (zmiany) operatora.

Przekazana informacja była nieprawdziwa, ponieważ jednoznacznie sugerowała konsumentom konieczności zmiany operatora i wprowadzała ich w błąd co do „konieczności” dokonania takiej zmiany. Tym samym informacja z dnia 26 stycznia kwietnia 2004 r. była

również informacją niepełną i nierzetelną, albowiem dotychczasowy operator telewizji kablowej, tj. Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie nie informował swoich abonentów o innych możliwych do podjęcia przez konsumentów działaniach w związku ze zmianą operatora.

Biorąc powyższe pod uwagę, Prezes Urzędu uznał, że udzielenie konsumentom nieprawdziwej, niepełnej i nierzetelnej informacji o zasadach na jakich następuje przejście sieci przez nowego operatora wypełnia przesłanki bezprawności określone w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Z treści art. 23c ust. 1 wynika, że w przypadku stwierdzenia stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów Prezes Urzędu nakazuje jej zaniechanie. W analizowanej sytuacji mamy jednakże do czynienia z czynnością o charakterze dokonanym. Zawinienie przedsiębiorcy polegało na nie poinformowaniu konsumentów o przysługującym im prawie do wyrażenia zgody na przejście do innego operatora. Ewentualne nakazanie Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie poinformowania abonentów o takim prawie nie wywołałoby jednakże żadnych skutków prawnych w ich obecnej sytuacji prawnej. W tym czasie podpisali oni już nowe umowy z nowym operatorem, które przewidują możliwość ich wypowiedzenia. Faktem jest także brak skarg na działalność nowego operatora i świadczonych przez niego usług, co może świadczyć o przyjęciu nowych umów i ich bezkonfliktowym realizowaniu przez strony. W tym kontekście podnieść należy, że zakwestionowane działanie przedsiębiorcy miało charakter jednorazowy i nie jest obecnie kontynuowane. Istotne jest w tym przypadku także ustalenie, że zaskarżony przedsiębiorca w toku postępowania wydzierżawiając sieć, w oparciu o umowę z dnia 20 stycznia 2004 r., zaprzestał jednocześnie wykonywania działalności telekomunikacyjnej, zrzekając się w Urzędzie Regulacji Telekomunikacji i Poczty posiadanego zezwolenia telekomunikacyjnego. Tym samym zakwestionowane działanie przedsiębiorcy nie ma charakter działania ciągłego i jako takie nie wywołuje obecnie negatywnych skutków wobec konsumentów. W związku z powyższym wobec ustalenia zaniechania prowadzenia przez zaskarżonego przedsiębiorcę działalności, Prezes Urzędu stwierdził zaniechanie stosowania przez Zakład Usług Elektronicznych w Bełchatowie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przesłanek wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającej zaniechanie jej stosowania wskazanych w art. 23e ww. ustawy orzeczono jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatury w Łodzi.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów

Dyrektor Delegatury w Łodzi

Iwona BIELSKA

Otrzymuje:

Muszyński Tadeusz Jerzy Zakład Usług Elektronicznych
Osiedle Okrzei 2 m. 364
97 – 400 Bełchatów